

dretalsspørgsmål inden for staters rammer, er det, der er vores nye dilemma.

Fornyelsen skal altså til. Udfordringen er blot så svær at besvare, hvad vi også ser i den redegørelse, vi har foran os, ikke alene i det baggrundsmateriale, som DUPI har leveret, men også i regeringens egne bekymringer, hvor man siger, at der er mange ting, vi ikke klart kan besvare i dag. Skal der et FN-mandat til at hjælpe folk i nød, eller skal der ikke et FN-mandat til? Det er tydeligvis ikke nemme løsninger, men der er masser af nemme svar, også fra nogle partier her i Folketinget, om, at Danmark bare er gået hen og er blevet følgagtigt i forhold til USA, eller at folkeretten altid går forud for menneskeretten.

Samme partier pisker ofte både sig selv og hinanden med kravet om respekten for menneskerettighederne. Kravet om respekten for individet og retten til beskyttelse sættes dermed i anden række, og dér skal det så blive, siger disse partier. Det synes vi som socialdemokrater ikke at vi kan eller skal acceptere uden også at kende alle svarene med hensyn til den retssikkerhed, som vi efter den kolde krigs tyranni sammen må udvikle i vore respektive lande.

Da FN blev etableret, var folkeretten det store krav: staters respekt for andre stater. Nu er det nye århundrede begyndt, og vi ser kravet om og behovet for at kunne beskytte individet mod enten et kommunistisk diktatur eller en Pinochet, en Idi Amin, en Milosevic, en Lukasjenko.

Hvordan kan vi så regulere det og komme mennesker til hjælp, når det nu står så meget mere upræcist for os? Det er det dilemma, vi står i, og det synes jeg ikke regeringen i sin redegørelse lægger skjul på. Derfor er det også en nyttig redegørelse og en nyttig debat.

Som afslutning vil jeg citere Kofi Annans bemærkninger om, at folkeretten aldrig må stå i vejen for menneskeretten. Vi må sammen udvikle en ny international retsorden, som kan håndtere dette via konventioner og aftaler. Vi kan starte i vores nærmeste regioner, som vi har prøvet det i Europa fra 1970'erne og til nu med f.eks. via OSCE som en forhandlingsramme at håndtere de såkaldte indre anliggender i vores egen region efter drøftelse, efter samarbejde, efter forhandling. Problemerne på Balkan og i Kaukasus kan kun løses ad denne vej.

Socialdemokratiet er klar til at gå ind i dilemmaerne. Vi frygter dem ikke. Vi vil gerne dialogen, vi vil gerne være med til at finde nye løsninger for den internationale retsorden og til

sikring af respekten for menneskerettighederne. Det kollektive sikkerhedssystem må sikre, at vi også kan klare de nye typer af konflikter og udfordringer, som ligger klar til os i begyndelsen af dette århundrede.

Per Stig Møller (KF):

Det er et fortræffeligt arbejde, DUPI har udført med denne her analyse vedrørende de folkeretlige og sikkerhedspolitiske elementer, som er opstået efter Kosovo. Vi er kommet ind i, som fru Helle Degn sagde, en ny periode med nye krav, og det er også nye krav, der vil blive stillet til den FN-pagt og det sikkerhedsråd, der blev skabt efter Anden Verdenskrig. Dengang drejede det sig om at skabe en verdensorden uden angrebskrige; det var jo faktisk dem, man havde lidt under og fået smadret verden med. Og forsøget på at undgå angrebskrige er det, der afspejler sig i FN-pagtens artikler.

Men det nye århundredes konflikter viser sig jo desværre, som vi har set i løbet af 1990'erne, at bestå mindre i angreb mod andre medlemsstater end i centralmagters angreb på mindretal inden for deres egne områder eller simpelt hen i voldelige konflikter mellem forskellige befolkningsgrupper inden for samme statsområde. Derfor har FN's sikkerhedsråd besluttet, at der skulle gribes ind i det tidligere Jugoslavien og i Somalia, Haiti og Østtimor, og FN har, efter at NATO tilbageviste serbernes angreb eller forsøg på udslettelse af kosovoalbenerne, jo i realiteten godkendt denne aktion ved at bemyndige en international sikkerhedsstyrke i Kosovo for at sikre en fredelig udvikling herefter.

Den type konflikter, som disse fire eksempler viser, kan altså standses ved hjælp af Sikkerhedsrådet, men det kan jo også ske, at Sikkerhedsrådet slet ikke reagerer, som vi så det i forbindelse med Kosovosagens start, fordi et eller flere medlemmer sætter sig imod det. Skal man da sidde – og det var jo dilemmaet fra vores side, da Kosovoaktionen startede – med hænderne i skødet og sige: Nå, det er der så ikke noget at gøre ved, når vi ikke må noget for Sikkerhedsrådet? Eller skal man sige: Vi kan ikke acceptere, at folk nede i dalen bliver dræbt, mens vi står og ser på oppe på bjergtoppen? Det vil sige, skal vi så sige: Her gælder nødretten, fordi vi har en medmenneskelig pligt til at forhindre et overfald på en sagesløs i stedet for blot at overvære det?

Vi valgte at gribe ind og kom derpå formelt set på kant med FN-pagten. Derfor er denne re-